

การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนในครอบครัวด้วยการรักษาอุโบสถศีล

Promoting desirable family behavior through observance of the Uposatha precepts

พระครูปริยัตินิรทรากร¹

PhraKhru Priyatirakorn

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของ ครอบครัว ชุมชนชาวพุทธในจังหวัดแพร่ 2. เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของครอบครัวชุมชน ชาวพุทธในจังหวัดแพร่ ด้วยการรักษาอุโบสถศีล 3. เพื่อเสนอพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันที่พึงประสงค์ของชุมชนชาวพุทธในจังหวัดแพร่ ด้วยการรักษาอุโบสถศีล เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยกำหนดลงภาคสนามที่ชุมชนชาวพุทธใน 2 ชุมชน ได้แก่ บ้านทุ่งกวาว บ้านศรีบุญเรือง กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รักษาอุโบสถศีล จำนวน 20 รูป/คน การได้มาโดยวิธีเจาะจง (Purposive sampling) ทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการใช้การ สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มา

ผลการศึกษาพบว่า

1) พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของครอบครัวชุมชนชาวพุทธในจังหวัดแพร่ 2 ชุมชน โดยมากเป็นผู้สูงอายุ ปัญหากระทบกระทั่งระหว่างสมาชิกในครอบครัวอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก เมื่อพบ ปัญหาก็กพยายาม แก้ไขปัญหาตามหลักพุทธธรรมได้แก่หลักเบญจศีล เบญจธรรม ทิศ 6 สังคหัตถ 4 และสาราณียธรรม

2) ชุมชนชาวพุทธในจังหวัดแพร่ 2 ชุมชน ส่งเสริมผู้รักษาอุโบสถศีลด้วยดี กล่าวคือคนใน ครอบครัวอำนวยความสะดวกกลุ่มผู้รักษาอุโบสถศีล ส่วนทางวัดก็จัดกิจกรรม เช่น สวดมนต์ แผ่ เมตตา นั่งสมาธิ เดินจงกรม ฟังเทศน์แก่กลุ่มผู้รักษาอุโบสถศีล ทำให้เกิดความสุข จิตใจสงบ อารมณ์ เบิกบานมี ผลดีต่อผู้ปฏิบัติและครอบครัว

3) พฤติกรรมที่พึงประสงค์ สามารถปรับได้ด้วยอุโบสถศีล ทำให้มีพฤติกรรมทางกาย สุภาพ อ่อนน้อม สำนวณ พุดสุภาพ พุดคำสัตย์ น่าเชื่อถือ ด้านใจหรืออารมณ์นั้นมีความเบิกบานไม่ เครียด มอง โลกอย่างรู้เท่าทันไม่ยึดติด รู้จักปล่อยวาง เข้าสังคมได้อย่างองอาจกล้าหาญ เพราะมีศีล เป็นแบบอย่างที่ดีของคนในครอบครัวและสังคม

¹ อาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตแพร่

คำสำคัญ: การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์,ของคนในครอบครัว,ด้วยการรักษาอุโบสถศีล

ABSTRACT

This research has three objectives: 1. To study the co-existence behaviors of Buddhist families in Phrae Province; 2. To promote co-existence among community. This qualitative research, conducted Buddhist families in the in Phrae province, aims to propose desirable community behaviors for Buddhists in Phrae province through the observance of the Uposatha precepts. The researcher will conduct fieldwork at Tddhist individuals (monks/people) from two Buddhist communities: Ban Thung Kwaw and Ban Sri Bun Rueang. Data was collected using purposive sampling.he target group for this study was 20 Bu Field data was collected through structured interviews, and the collected data was then analyzed.

The research results found that

1) The co-existence behaviors of Buddhist families in two communities in Phrae Province, mostly consisting of elderly people. Conflicts between family members occur but are not significant. When problems arise, they are addressed Attempt to resolve problems according to Buddhist principles, including the Five Precepts, the Five Virtues, the Six Directions, the Four Principles of Social Harmony, and the Principles of Reconciliation.

2) Two Buddhist communities in Phrae province actively support those observing the Uposatha precepts. Specifically, family members facilitate the groups observing the precepts, while the temples organize activities such as chanting and spreading merit. Practicing loving-kindness, meditation, walking meditation, and listening to sermons for a group observing the Uposatha precepts brings happiness, peace of mind, and a cheerful disposition, benefiting both the practitioners and those around them.

3) Desirable behaviors can be improved through observing the Uposatha precepts, leading to physical behaviors that are polite, humble, reserved, and truthful; and mentally or emotionally, characterized by cheerfulness and a lack of stress.

View the world with awareness and without attachment, know how to let go, and interact with society with confidence and courage because of your morality. Be a good role model for your family and society.

Keywords : Promoting desirable family behavior through observance of the Uposatha precepts

บทนำ

ศีลในพระพุทธศาสนาเป็นหลักความประพฤติทางกาย วาจา และการเลี้ยงชีพสุจริต โดยมีเจตนาเป็นเครื่องประพฤติดังวันจากทุจริต เพื่ออบรมจิตใจให้ตั้งอยู่ในกุศลธรรมทั้งหลาย การฝึกอบรมตนในทางที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกายกับใจ ศีลเมื่อประพฤติตรงตาม หลักการสภาพจิตใจจะเป็นอิสระจากตัณหา คุณธรรมที่มีฐานมาจากศีลย่อมมีคุณค่าที่รักษา และส่งเสริมคุณภาพของจิตใจ ประโยชน์ที่ต้องการจากศีลคือการควบคุมความประพฤติ ป้องกันไม่ให้ตกไปสู่ความชั่ว จิตใจสงบจากกิเลสเป็นสมาธิที่ส่งคุณค่า สนองปัญญาที่เกื้อกูล แก่การกำจัดอวิชชา และความบริสุทธิ์หลุดพ้น ดังนั้นศีลจึงเป็นหลักความประพฤติที่ ต่อเนื่องกันตามเหตุผล เป็นระบบจริยธรรม เพราะผู้ปฏิบัติจะประพฤติได้ถูกต้องก็ต่อเมื่อมีความเข้าใจในระบบ และเหตุผลที่เกี่ยวข้องเป็นพื้นฐานอยู่ด้วยการปลูกฝังให้มีศีล ด้วยการเรียนรู้มีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี การสั่งสอนที่ถูกต้องนำหลักการมาประพฤติปฏิบัติอย่าง ต่อเนื่องด้วยความไม่ประมาท อุโบสถศีล เป็นเรื่องของกุศลกรรมที่สำคัญประการหนึ่งของคฤหัสถ์ ผู้ปรารถนาความเจริญ อันเป็นบุญกุศลเฉพาะตน หยุดกิจการของฆราวาสมี ทำนา ทำไร่เป็นต้น ไว้ชั่วครวแล้วมาทำกิจกรรมทางศาสนา เป็นการขัดเกลากิเลสอย่างหยาบให้เบาบาง เป็นทางแห่งความสงบ อันเป็นความสุขสูงสุดในพระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้น พุทธศาสนิกชนผู้ครองเรือนควรหา โอกาสประพฤติปฏิบัติตามสมควรแก่กำลัง เมื่อต้องการจะปฏิบัติฝึกฝนตนให้ดียิ่งขึ้นไป ก็ควร ถือนศีล 8 หรือศีลอุโบสถศีล 8 นั้นท่านจัดเข้าในจำพวกวัตร วัตร คือ ข้อปฏิบัติพิเศษที่ต้องทำ เพื่อฝึกฝนตนเอง ขัดเกลากิเลสของตนเอง เพื่อเตรียมจิตให้พร้อมที่จะบำเพ็ญคุณความดีอื่น ๆ ให้มากยิ่งขึ้น ฉะนั้น เมื่อมีศีล 5 แล้วถ้าต้องการความเจริญในธรรม ก็ไม่ควรหยุดอยู่เพียง ศีล 5 พึงสมาทานศีล 8 แล้วรักษาไว้อย่าให้ต่างพร้อยประพฤติปฏิบัติมันอยู่ในศีลของตนเพื่อ ความเจริญของงามแห่งศีล อุโบสถศีลนั้น มีผู้ปฏิบัติกันมาก่อน

พุทธกาล และเป็นชื่อของวันที่เจ้าลัทธิทั้งหลาย กำหนดไว้ เพื่อความสะดวกในการทำกิจกรรมตามลัทธิของตนมีการงดอาหารเป็นต้น ต่อมา เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จอุบัติขึ้นในโลกจึงทรงบัญญัติอุโบสถศีลอันประกอบด้วยองค์ 8 พร้อมทั้งไตรสรณคมน์ เพราะฉะนั้น อุโบสถศีลจึงมี 2 อย่าง คือ

1. อุโบสถศีลนอกพุทธกาล ได้แก่ การเข้าจำด้วยการงดอาหารตั้งแต่เที่ยงวันไปในวันที่กำหนดไว้ ดังที่พระอรรถกถาจารย์กล่าวไว้ในอรรถกถาอังคมาลชาดก อัญญกนิบาตว่า บุตรและภรรยาที่ดี บริวารชนที่ดี ของเศรษฐีนั้น โดยที่สุตแม่คนเลี้ยงโคในเรือนนั้น ทั้งหมดล้วนเข้าจำอุโบสถศีลเดือนละ 6 วัน

2. อุโบสถศีลในสมัยพุทธกาล ได้แก่ อุโบสถศีลที่เป็นพุทธบัญญัติ อันประกอบด้วยไตรสรณคมน์ และองค์ 8 ประการ มี ปาณาติบาต เป็นต้น การรักษา อุโบสถศีลมีวัตถุประสงค์เพื่อการฝึกอบรมอินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เป็นการ กระทำความพยายามข่มจิตใจให้สงบระงับจากความเป็นโลภ โกรธ หลง ที่เกิดขึ้น ถือเป็นการ ประพฤติพรหมจรรย์หรือการบวชชั่วคราวก็ได้ อุโบสถศีล เป็นข้อปฏิบัติเบื้องต้น (บุรพบท) เพื่อบรรลุปฐมายุทธของชีวิต คือ พระนิพพาน นอกจากนี้การรักษาอุโบสถศีลยังทำให้พระพุทธศาสนาไม่ขาดสูญซึ่งพุทธบริษัท คืออุบาสก และอุบาสิกาผู้นับถือพระพุทธศาสนาฝ่ายคฤหัสถ์ เนื่องจาก พระพุทธศาสนาไม่อาจ ดำรงอยู่ได้นานหากขาดผู้สืบทอดศาสนา และการรักษาอุโบสถศีลยัง ทำให้เกิดความสงบสุขในส่วนปัจเจกบุคคล และสังคมส่วนรวมด้วย ปัจจุบันชุมชนในจังหวัดแพร่ ยังมีความเข้าใจเรื่องอุโบสถศีลไม่ครบถ้วนทุกประเด็นจึงทำให้การปฏิบัติการรักษาอุโบสถศีลยังไม่สมบูรณ์ ผลที่ได้รับจึงไม่เต็มที่ ส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ความเข้าใจเรื่องการรักษาอุโบสถศีล หรือไม่มีความรู้ความเข้าใจเลยว่คำสอน เรื่องอุโบสถศีลเป็นการสอนเกี่ยวกับอะไรและพอรักษาอุโบสถศีลแล้วก็จะเมิดโดยไม่รู้ในหลัก คำสอนที่ถูกต้อง บางคนว่าการรักษาศีลอุโบสถศีลนั้นรักษายาก เพราะกลัวว่าไม่ได้กินอาหาร เย็น กลัวหิว กลัวจะเป็นโรคกระเพาะอาหาร กลัวรักษาศีลไม่ได้แล้วจะยังเป็นบาป เป็นต้น ทำให้จำนวนคนที่เข้ามารักษาอุโบสถศีลในเขตชุมชนจังหวัดแพร่นั้นลดน้อยลงเป็นลำดับ จากที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการส่งเสริมวิธีการรักษาอุโบสถศีลของ ชุมชนในจังหวัดแพร่ เป็นการพัฒนาคูณภาพชีวิต เพื่อวิเคราะห์ผลการเรียนรู้และ การอยู่ร่วมกันของชุมชนในจังหวัดแพร่ ซึ่งตัวศีลเองนอกจากจะเป็นพื้นฐานธรรมของ ปัจเจกบุคคลแล้ว ยังถือได้ว่าเป็นหมวดธรรมที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับ สังคมอีกด้วย ดังนั้น ศีลจึงครอบคลุมเรื่องการจัดระเบียบชีวิตด้านนอกทั้งหมด เท่าที่จะช่วย ทำสภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไป กิจการทั้งหลายของหมู่ชน ความสัมพันธ์กับ

สภาพแวดล้อม และภาพแวดล้อมที่ควรจัดได้ ให้มีสภาวะที่เกื้อกูลแก่ความเจริญงอกงามของชีวิตด้านใน จึง สอดคล้องกับการที่ชีวิตด้านในที่เจริญงอกงามนั้นจะสะท้อนผลดีงามออกมาแก่ชีวิตด้านนอก คือ เหมาะแก่การที่ทุก ๆ คนจะพากันปฏิบัติตามหลักศีล สมาธิ ปัญญา โดยเฉพาะจะได้ สามารถฝึกจิตและ ปัญญาให้เจริญ เพื่อจะได้ประสบชีวิตที่มีความสุขแท้จริง ที่มีต่อการพัฒนา คุณภาพชีวิต ว่าเกิดผลดีแก่ผู้ ประพฤติและปฏิบัติอย่างไร ทั้งนี้เพื่อที่จะเป็นบรรทัดฐานให้ อนุชนคนรุ่นหลังได้เจริญรอยตาม เพื่อเป็น การสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้ดำรงอยู่ยืนนานต่อไปหากถือว่าทุกคนเกิดมาเป็นมนุษย์เป็น เพื่อนร่วม โลกก็ควรที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ดังพระพุทธโอวาทว่า มนุสสา นาม อุป แบบอย่างไ้ในการผูกมิตรกับ ศาสนาและเจ้าลัทธิทั้งหลายในสมัยพุทธกาล (พื้น ดอกบัว 2554 : 158) พระพุทธศาสนานั้น ถือหลักการ อยู่ร่วมกันอย่างสันติโดยยึดหลัก สามัคคีธรรม อปรีหานิยธรรม และสังคหวัตถุ ทั้งนี้โดยมีความเมตตา กรุณาเป็นหลักธรรมประจำใจ ชาวพุทธที่แท้ต้องยึดมั่นในโอวาทปาฏิโมกข์ ไม่เบียดเบียนไม่ว่าร้าย ไม่ ประทุษร้ายผู้อื่นซึ่งพระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ นักปราชญ์ชาวกรีกได้กล่าวไว้ว่า มนุษย์เป็นสัตว์สังคม (Social animal) ซึ่งหมายความว่า มนุษย์จะมีชีวิตโดยอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เหล่า มีความเกี่ยวข้องกันและกัน และมีความสัมพันธ์กันในหมู่มวลสมาชิก โดยสาเหตุที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคม เพราะมีความจำเป็นด้าน ต่าง ๆ เช่นต้องการทางสมอง เพราะสามารถคิดค้นวิธีการในการควบคุมธรรมชาติเพื่อมาใช้ ตอบสนอง ความต้องการ ทำให้ชีวิตดำเนินไปอย่างมีความสุขดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัย เรื่อง การส่งเสริม พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนในครอบครัวด้วยกระบวนการสร้างชุมชนการรักษาอุโบสถศีล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของครอบครัวชุมชนชาวพุทธในจังหวัดแพร่
2. เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของครอบครัวชุมชนชาวพุทธในจังหวัดแพร่ ด้วยการรักษาอุโบสถศีล
3. เพื่อเสนอพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันที่พึงประสงค์ของชุมชนชาวพุทธในจังหวัดแพร่ ด้วยการ รักษาอุโบสถศีล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ร่วมกับการ วิจัยภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์ (Interview)

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่ ประกอบด้วยชุมชนดังนี้

ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่ การวิจัย 1ชุมชนบ้านทุ่งกวาว 2 ชุมชนบ้านศรีบุญเรือง อำเภอเมือง จังหวัดแพร่

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 2 หมู่บ้าน โดยผู้วิจัยได้กำหนดตัวอย่างแบบเจาะจง หมู่บ้านละ 10 รูป/คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 20 รูป/คน ดังนี้

ชุมชนบ้านทุ่งกวาว จำนวน 10 รูป/คน ประกอบด้วย

- เจ้าอาวาส
- มัคทายกวัด
- ผู้นำชุมชน

ชุมชนบ้านศรีบุญเรือง จำนวน 10 รูป/คน ประกอบด้วย

- เจ้าอาวาส
- มัคทายกวัด
- ผู้นำชุมชน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

2 พ.ย 2567- 30 ก.ย 2568

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษานักวิจัยจึงนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของครอบครัวชุมชนชาวพุทธในจังหวัดแพร่ 2 ชุมชน โดยมากเป็นผู้สูงอายุ ปัญหากระทบกระทั่งระหว่างสมาชิกในครอบครัวอยู่บ้างแต่ไม่มากนัก เมื่อพบ ปัญหา ก็พยายามแก้ไขปัญหามาตามหลักพุทธธรรมได้แก่หลักเบญจศีล เบญจธรรม ทิศ 6 สังคหวัตถุ 4 และสาราณียธรรม

2) ชุมชนชาวพุทธในจังหวัดแพร่ 2 ชุมชน ส่งเสริมผู้รักษาอุโบสถศีลด้วยดี กล่าวคือคนในครอบครัวอำนวยความสะดวกกลุ่มผู้รักษาอุโบสถศีล ส่วนทางวัดก็จัดกิจกรรม เช่น สวดมนต์ แผ่ เมตตา นั่งสมาธิ เดินจงกรม ฟังเทศน์แก่กลุ่มผู้รักษาอุโบสถศีล ทำให้เกิดความสุข จิตใจสงบ อารมณ์ เบิกบานมีผลดีต่อผู้ปฏิบัติและคนรอบข้าง

3) พฤติกรรมที่พึงประสงค์ สามารถปรับได้ด้วยอุโบสถศีล ทำให้มีพฤติกรรมทางกาย สุภาพ อ่อนน้อม สำนวณ พุดสุภาพ พุดคำสัจย์ น่าเชื่อถือ ด้านใจหรืออารมณ์นั้นมีความเบิกบานไม่ เครียด มอง

โลกอย่างรู้เท่าทันไม่ยึดติด รู้จักปล่อยวาง เข้าสังคมได้อย่างองอาจกล้าหาญ เพราะมีศีล เป็นแบบอย่างที่ดีของคนในครอบครัวและสังคม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยนักวิจัยจึงนำผลการวิจัยมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการอภิปรายผลที่ได้รับจากการวิจัย ซึ่งพบว่า “การ ส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนในครอบครัวด้วยการรักษาอุโบสถศีลของชุมชนชาวพุทธในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่” ทั้ง 2 ชุมชน มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1 พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของครอบครัว พบว่า ทุกครอบครัวมีปัญหาบางอย่าง น้อยบ้าง และ มีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน ในครอบครัวชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ถือศีล อุโบสถมักแก้ไขปัญหาด้วยหลักทางพระพุทธศาสนาและตามหลักความเชื่อของชาวล้านนา สามารถแก้ไขปัญหาได้ทำให้ครอบครัวอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธนพัฒน์ ฐิตสาโร (สีหามาม) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาวิเคราะห์ผลการรักษาอุโบสถศีลของชาวบ้านโนนเมือง ที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า อุโบสถศีลเป็นการสมาทานข้อวัตรปฏิบัติในวันอุโบสถ คือวันพระในวันข้างขึ้น - ข้างแรม 8,14,15 คำ ศีล 8 ที่รักษาในวันอุโบสถ เรียกว่า อุโบสถศีล ส่วนศีล 8 ที่รักษาในวันปกติเรียกว่า ศีล 8 หรืออัฐศีล อุโบสถศีลมีความสำคัญมากในฐานะเป็นเครื่องมือกำจัดกิเลสอย่างหยาบ เพราะเป็นศีลที่พุทธศาสนิกชนควรรักษาในวันพระนับเวลา วันหนึ่งและคืนหนึ่ง เป็นการประพฤติพรหมจรรย์พักชีวิตตามปกติไว้ชั่วคราวมาดำเนินชีวิตในทาง ธรรม เพื่อเสริมสร้างมนุษย์ให้บรรลุจุดหมายสูงสุดของพระพุทธศาสนา ตลอดจนเสริมสร้างสังคมให้ สงบสุข

2 แนวทางการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันของครอบครัวชุมชนชาวพุทธในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ด้วยการรักษาอุโบสถศีล พบว่า ครอบครัวของผู้รักษาอุโบสถศีล จะเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่น ร่วมเย็น มีความเอื้ออาทรกันมากกว่าครอบครัวที่ไม่สนใจเข้ารักษาอุโบสถศีล ดังนั้น จึง ต้องสนับสนุนให้เห็นคุณค่าของศีลอุโบสถ และส่งเสริมสนับสนุนผู้เข้าปฏิบัติธรรมให้เกิดกำลังใจในการ รักษาศีลอุโบสถ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสมุห์กฤตภาส สุกิจใจ (โชติการ) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการรักษาอุโบสถศีลของสตรีที่ปรากฏในคัมภีร์อรรถกถาธรรมบท” พบว่า จากการศึกษา วิเคราะห์ผลของการรักษาอุโบสถศีลของสตรีที่นำไปสู่การชีวิตในสังคมปัจจุบัน การรักษาอุโบสถศีลทำให้สตรีผู้รักษาอุโบสถศีลมีสุขภาพทางกายที่แข็งแรง ทั้งยังทำให้ครอบครัวของผู้ที่รักษามีความสุข เพราะอุโบสถศีลเป็นไปเพื่อการกำจัดกิเลสตาม ถ้าสังคมเราสามารถรักษาอุโบสถศีลได้ทั้งหมดย่อมที่ จะเป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง คนก็จะไม่มีความโลภไม่เอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน และผู้คนที่ จะไม่หลงอยู่ในอบายมุขทั้งปวง ดังนั้น การรักษาอุโบสถศีลยังได้ประโยชน์สุข 3 ประการ คือ 1.ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ประโยชน์ในปัจจุบัน ประโยชน์ในโลกนี้ และความสุขในโลกนี้ คือความสุข ในปัจจุบันคือ ตัดความกังวลวุ่นวายในการกิจการ

งานต่าง ๆ เสียได้ เปิดโอกาสให้ตนได้ชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดหมดจด เพิ่มพูนบุญกุศลให้แก่ตน ลดละ เลิก กิเลสในตนให้เบาบาง ได้รับความ บันเทิงใจ ว่าตนได้ทำความดี และได้รับยกย่องจากคนทั่วไป 2.สัมปรายิกัตถประโยชน์ ประโยชน์เบื้องต้น หน้าประโยชน์ในโลกหน้า และความสุขในโลกหน้า คือความสุขในโลกสวรรค์ 3.ปรมัตถประโยชน์ ประโยชน์สูงสุด คือ พระนิพพาน และความสุขอันสูงสุด คือความสุข อันเกิดแต่निพพาน ปรมัตถ ประโยชน์ คือการดับทุกข์โดยไม่เหลือ ถือเป็นประโยชน์อันสูงสุดในพระพุทธศาสนาเป็นเป้าหมาย สุตท้ายของการพัฒนาตน ผู้รักษาอุโบสถศีลแม้ไม่อาจที่จะบรรลุได้ในชาตินี้ แต่หากหมั่นประกอบ ความดีฝึกฝนอบรมตนตามหลักศีล สมาธิ ปัญญาอย่างไม่ย่อท้อย่อมสามารถที่จะบรรลุประโยชน์สูงสุด นี้ได้

3 เสนอพฤติกรรมการอยู่ร่วมกันที่พึงประสงค์ของชุมชนชาวพุทธในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ด้วยการรักษาศีลอุโบสถ พบว่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ต้องมีความสุขพอร่อนนุ่ม สบาย กาย วาจาพูดสุภาพ พูดคำสัตย์น่าเชื่อถือ ด้านใจหรืออารมณ์นั้นมีความเบิกบานไม่เครียด มองโลก อย่างรู้เท่าทันไม่ยึดติด จนยึดถืออะไรเป็นของตัวเอง รู้จักปล่อยวาง เข้าสังคมได้อย่างองอาจกล้าหาญ เพราะมีศีลเป็นแบบอย่างที่ดีของคนในครอบครัวและสังคม สถาบันครอบครัวเป็นสถานที่สำคัญสุดในการสร้างหรือพัฒนาคนให้เป็นคนดีมีคุณธรรม สอดคล้องกันกับ (พระพุทธยานันทภิกขุ, 2544:14)ได้กล่าว ไว้ในหนังสือ คนรักษาศีล ศีลรักษาคคน ว่าผู้ที่รักษาอุโบสถศีลเป็นประจำจึงมีคุณลักษณะ คือ 1. เป็นผู้ มีจิตเมตตา รู้จักช่วยเหลือ และสงเคราะห์ผู้อื่น 2. เป็นผู้ไม่มีความอยากได้ ไม่มีความละโมภใน ทรัพย์สินของผู้อื่น 3. ทำให้ครอบครัวมีความสุข มีความรัก และเข้าใจกัน 4. ทำให้ผู้อื่นรัก ผู้อื่นอยาก เข้าใกล้ ไม่สร้างศัตรู ไม่มีผู้ติฉินนินทา 5. มีทรัพย์สินทอง และไม่เสื่อมในทรัพย์สินนั้นง่าย 6. เป็นผู้มีความอดทน สามารถรู้จักห้ามใจในความอยากทางกาย และทางใจของตนได้ 7. เป็นผู้ไม่หลงมัวเมาใน กิเลส ในความสุขอันไม่เที่ยง 8. เป็นผู้รู้จักประมาณตน รู้จักสำรวมตน รู้จักใช้ชีวิตอย่างความพอเพียง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง “การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนในครอบครัวด้วยกระบวนการสร้างชุมชนการรักษาศีลอุโบสถศีล” ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย ดังนี้ พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันที่พึงประสงค์ของชุมชนชาวพุทธในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ผู้สมาทานอุโบสถศีลต่างมีพฤติกรรมทางกายที่สุภาพอ่อนโยน แต่งกายสุภาพเรียบร้อย วางตน เหมาะสม มีวาจาไพเราะอ่อนหวาน พูดคำสัตย์ ด้านอารมณ์มีสุขภาพจิตดี อารมณ์เบิกบานสุขุม เยือกเย็น ด้านสังคมนั้นเป็นผู้ยึดมั่นในศีลธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี กฎหมายและเป็นคน น่าเชื่อถือของคนในสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยจากการศึกษา “การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนในครอบครัว ด้วยการรักษาอุบาสถศิลป์ของชุมชนชาวพุทธในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานทาง พระพุทธศาสนาควรร่วมมือกับทางจังหวัดแพร่ มีการ วางแผนกำหนด ยุทธศาสตร์ บรรจุแนวทางการนำหลักอุบาสถศิลป์ไว้ในแผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้ ชัดเจนเพื่อเกิด มรรคผลในทางปฏิบัติ

2. ควรร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้มีการนำหลักอุบาสถศิลป์ไป ประยุกต์ใช้เข้ากับ แนวคิด ทฤษฎีการบริหารเพื่อพัฒนากระบวนการบริหารจัดการเชิงพุทธ ให้เป็น รูปธรรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการถืออุบาสถศิลป์แก่เยาวชนกับการปรับ พฤติกรรม ที่พึงประสงค์

2. ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบแนวโน้มการสมาทานอุบาสถศิลป์ของชาวพุทธในเขตเมืองกับ ชนบท

3. ควรศึกษารูปแบบการรักษาอุบาสถศิลป์ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวพุทธในสังคม

จากผลการวิจัยจากการศึกษา “การส่งเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของคนในครอบครัว ด้วยการรักษา อุบาสถศิลป์ของชุมชนชาวพุทธในเขตอำเภอเมือง จังหวัดแพร่” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

กิตติกรรมประกาศ

รายงานวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนวิจัยจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตแพร่ ในปีงบประมาณ 2568 ซึ่งผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่วิทยาเขตแพร่ให้การสนับสนุนในการทำ ผลงานด้านการวิจัยของบุคลากร

ผู้วิจัยขอขอบคณะกรรมการหน่วยวิจัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขต แพร่ที่สำคัญยิ่งต้องขอกราบขอบคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย และผู้บริหารวิทยาเขตแพร่ ที่ให้การ สนับสนุนในการให้แนวคิด ด้านการวิจัยและส่งเสริมให้บุคลากรได้มีผลงานด้านการวิจัยเพิ่มมากขึ้น ใน การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ข้อมูลหรือเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลทุกท่าน ที่ให้ความ ร่วมมือในด้านข้อมูลเป็น อย่างดี

รายงานการวิจัยฉบับนี้จะไม่สำเร็จลงไม่ได้ถ้าไม่ได้รับการช่วยเหลือจากทุกท่านดังที่ได้กล่าว มาแล้วในข้างต้นนั้น ถือว่าทุกท่านเป็นผู้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

หวังเป็นอย่างยิ่งว่ารายงานวิจัยฉบับนี้คงเป็นประโยชน์ทั้งทางด้านวิชาการ และการพัฒนาเอกสารการเรียนการสอนต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์,การพัฒนากิจการคณะสงฆ์,กรุงเทพ:กรมการศาสนา, 2526.หน้า 40.

พระพุทธานันท์ภิกขุ, คนรักาศิล ศิลป์รักาศน, (กรุงเทพมหานคร : หจก.เอมี, 2544), หน้า 14.

พิน ดอกบัว, ศาสนาเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : บริษัทบุรพาสาน, 2549 หน้า 185

ลักขณา สรวิวัฒน์, จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์, 2544.หน้า 17

ธรรมบุญ เพ็งทอง. “ วิวัฒนาการ และโครงสร้างเกี่ยวกับสังคม”

<<https://www.google.co.th/url.>>. เข้าถึงวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2568.

ชั้นทอง วัฒนะประดิษฐ์, พุทธวิธีสร้างแรงจูงใจในการรักษาศิล 5. วารสารจิตวิทยา วารสารศึกษิตาลัย

วัดศรีสุมังค์ เลขที่ 962 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ปีที่ 1 ฉบับที่ 1

(2020)มกราคม-เมษายน 2563

